

Вже 17 років підряд в половині літніх ваканцій у рекреаційній осередок «Злата Ідка» біля Кошиць прямували кроки учасників 28-го літнього табору та 26-ої літньої школи українознавства «КАРПАТИ 2023», котрі організує молодіжна організація Союз скаутів «ПЛАСТ» українсько-русинської національності в Словаччині. Пластова організація Словаччини в цьому році відзначає 95 років

пластунів», хорунжі підняли словацький і український прапори і в честь відкриття табору пролунав пластовий привіт «Сильно, красно, обережно, бистро» (СКОБ). Всі разом привітали з великою життєвою подією голову ПЛАСТу в Словаччині Ксенію Рибак з народженням її сина Рафаела. Несподіванку підготували організатори для лекторки Марти Каконі, яку квітами, спеціальним подарунком

ту Івана Купала – дівчата плели вінки та створили Морену, хлопці готували багаття. Після звичайної бійки за Морену, потічком вже пливли дівочі вінки, які ловили хлопці, а потім разом веселилися біля ватри і на кінець шукали в лісі чарівну квітку папороті.

Таборова середа, 2 серпня, була днем мандрівок. Учасники розійшлися в протилежні напрямки – юнаки знову випро-

«ПЛАСТ» відзначив 95 річницю перших гуртків на Пряшівщині незабутнім табором

від створення перших пластових гуртків на Пряшівщині. З усіх куточків Словаччини зійшлися ті, які вже не можуть уявити собі літо без зустрічі в селі Злата Ідка недалеко Кошиць. Табір і літню школу українознавства організовано з фінансовою допомогою Фонду підтримки культури національних меншин КУЛТМІНОР, а в цьому році також посередництвом Посольства України в Словаччині фінансовою допомогою з бюджету Міністерства закордонних справ України.

Поїздами, автобусами і автомашинами приїхало в табір 90 дітей і молоді. Учасниками табору піклувалася булава під керівництвом коменданта Ксенії Рибак з Братислави. В склад булави входили Петро Алексій Бегені, Богдан і Бранко Довговичі, Данієла Кецєрова, Терезія Машларова та Барбора Сченсна з Кошиць, Івана та Нікола Галчикові з Нижньої Ядлової, Івана Іванчикова зі Свидника, Олівер Леферович і Матуш Пронер з Пряшева, Віра Очеретян з Києва, Юліяна Савчакова з Варадки, Лівія Урам Грицько з Габури та Самуел Войчик з Меджилаборець. Лекторами в Літній шко-

лі солодким тортом привітали з життєвим ювілеєм. Учасників табору і ювілярку привітала також довгорічна організатор-

▲ Учасників табору і їхніх батьків привітає Надзвичайний і Повноважний Посол України в Словаччині Мирослав Кастран.

ка таборів від першого річника Олена Довгович, на відкритті присутній був і почесний голова «ПЛАСТу» в Словаччині Левко Довгович.

Таборові дні вже традиційно мали свій порядок – вставання,

бували піший похід на вершину недалекої Койшовської Голі, для новаків була підготовлена поїздка автобусом в Кошиці. Історичним поїздом Кошицької дитячої залізниці поїхали в популярне місце ігор та розваг «Альпінка». Відвідали місцеве поле для гольфу, проводили ігри на дитячому майданчику, а були й сміливці, які прокотилися популярною канатною дорогою «Тарзанія». Після смачного обіду вони повернулися до центру Кошиць, де зіграли теренову гру у пошуках найбільшої церкви, найкрасивішого театру в Центральній Європі, дзвону велетня, фонтану з живими рибами. Їм вдалося сфотографуватися у всіх місцях і нарешті чудово провели час в інтерактивній експозиції археологічного музею «Dolná brána» Кошиці, а в «супермаркеті» купили всіякі солодощі. Юнаки насолоджувалися чудовими краєвидами з Койшовської Голі.

В четвер, 3 серпня, учасники провели наймасштабнішу гру всього табору, наприкінці якої були пироги. Спочатку вранці під час популярної гри «Хвостики» юнацтво збирало бали, щоб купити все необхідне, а після обіду змушені були найти спосіб, як наварити чи спекти пироги на природному вогні. Приготовані пироги оцінювало журі на чолі з комендантом табору Ксенією Рибак та королівським подружжям дня, яке складалося з нашої медсестри Владки Шакової та творця більшості табірних ігор Матуша Пронера. В стилі популярного телешоу «Мастершеф» журі виголосило переможців – смачні були всі пироги, та перемогу здобули юнаки та юначки з гуртка «Нива», яким єдиним вдалося на природному вогні приготувати не печені, а традиційні варені пироги.

У п'ятницю, 4 серпня, знов у таборі привітали почесного голову Європейського конгресу українців, почесного голову «ПЛАСТу» в Словаччині Левка Довговича, якому належить велике дякую за те, що від 1991 року організуються ці популярні літні зустрічі для дітей і молоді. Його зустріч з юнацтвом розпочалася фільмом «Диригент з ГУЛАГу», який про його життя зняло Словацьке телебачення – автор Люба Кольова. Після фільму він розповів моло-

▲ Учасники 28-го Літнього табору та 26-ї Літньої школи українознавства «КАРПАТИ 2023».

ді про події в Україні у післявоєнні роки сталінського режиму, про перебування в радянських ГУЛАГах.

І в цьому році табором лунали прекрасні мелодії українських пісень і мимо лекцій співи в рамках школи українознавства. У передостанній день з концертом у табір завітали Ігор Довгович, диригент опери Кошицького національного театру, і бандурист Максим Куценко, соліст оперного театру. Максим познайомив учасників табору з бандурою – найтради-

ційнішим українським музичним інструментом. Наприкінці концерту учасники табору привітали Ігоря Довговича з життєвим ювілеєм, який понад тридцять років тому був одним із ініціаторів відродження діяльності «ПЛАСТу» у Словаччині.

Останній вечір табору, як і в попередніх роках, був вечором оцінювання. У виборах «Міс» та «Міскака» табору найбільше голосів серед новацтва отримали Ніна Габурчакова та Лукаш

(Продовження на 2 стор.)

ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В КОШИЦЯХ

Вперше в ці літні дні в міській частині Кошиці-Тяганівці пройшов День національних меншин, де проживає багато українців. Поруч з ними тут проживають угорці, поляки, болгари, роми... Свято було організовано керівництвом і працівниками міської частини – староста Мілош Ігнат, голова районної адміністрації Беата Земкова – за підтримки Карпатського фонду Магна у співпраці з ГО Жінки Словаччини Кошицький клуб, ГО Крокуй за щастям.

Програма свята була цікава і насичена – зранку пройшли спортивні змагання для дітей. Культурну програму, в якій взяли участь і представники української національної меншини, вітальним словом відкрив староста Мілош Ігнат. Голова Регіональної ради Союзу русинів-українців СР Людмила Гар'янська привітала всіх присутніх, Ірина Мацко прочитала власні поетичні твори, Тетяна Жуковська – вчитель музики з Києва, проникливо заспівала пісню «Мальви» та разом із своїм учнем, Михайлом Кулібабою, після виконання ним твору Станіслава Людкевича «Старовинна пісня» на електронному піаніно заспівала «Ой у лузі червона калина». Гучні аплодисменти не вщухали... Серце переповнювали любов і гордість за рідну Україну, яка виборює свою незалежність з лютим ворогом! І розумієш – такий талановитий і героїчний Народ не подолати!

Під час програми всі присутні могли ознайомитися з виставкою традиційних ручних виробів представників національних меншин – прекрасними українськими вишиванками, власноруч вишитими Аплою Ключіковою, валяними виробами з вовни Ірини Мацко, українськими дитячими книжками і журналами, періодичними виданнями.

Присутні мали змогу безкоштовно скуштувати смачний гуляш, приготовлений старостою Мілошем Ігнатом, смачні українські страви – голубці від Світлани Терені, пиріжки, сирники... І звісно, славетний український борщ, приготовлений кухаркою спортивного комплексу «Олімпія», де і проходило свято.

Дякуємо всім організаторам за підтримку і проведення Дня національних меншин! Сучасний світ зараз, як ніколи, потребує миру і єднання!

Примітка: У приміщенні фойє місцевої частини Кошиці-Тяганівці проходить виставка світлин і традиційних ручних виробів представників національних меншин.

▲ Новацтво на мандрівці в Кошиці відвідало і підземний археологічний музей «Долна брана».

лі українознавства були Олена Довгович з Кошиць, Марія Рибак, Марта Каконі та Олександра Мікушова з Братислави. Інформації про таборове життя на вебсторінці і фейсбуку подавав Святослав Довгович з Кошиць. За станом здоров'я доглядала Владка Шакова з Меджилаборець.

В неділю, 30 липня, в ході святкового відкриття табору прозвучав «Гімн закарпатських

руханка, зайняття в школі українознавства на лекціях співи, української мови, історії, читання, практичного пластування. Булава вже кілька місяців перед початком табору підготувала програму цікавих теренових ігор в природі. Само собою, учасники табору і забавилися на розважальних вечорах та біля таборових ватр. Передостанній вечір належав традиційному та дуже улюбленому Свя-

«ПЛАСТ» відзначив 95 річницю перших гуртків на Пряшівщині незабутнім табором

(Закінчення з 1 стор.)

Пінко, а серед юнацтва Ніколас Корманик та Марія Дівішова. Марія Рибак з Братислави подбала про те, що кожен учасник табору був оцінений на згадку подарунком.

▲ Юнацтво на вершині Койшовської Голі.

Прийшов останній день, неділя, 6 серпня. Наче минуло всього кілька хвилин, як учасники 28-го Літнього табору та 26-ї Літньої школи українознавства «Карпати 2023» прибули до бази відпочинку «Злата Ідка». Останнє вставання, пакування, впорядкування кімнат і останній сніданок і очікування батьків, яких знов до «Златої Ідки» прибуло кілька десятків. Керівники окремих гуртків роздали учасникам традиційні таборіві футболки і таборіві значки. Після кількох років в останній день трохи завадила

бою не лише за волю України, а й за свободу Європи. Учасники табору всім героїчним бійцям послали музичне вітання у вигляді пісні «Ой, у лузі червона калина», яка вже понад сто років є символом боротьби укра-

та Борис Мікуш. Танцюристи з новацтва потішили присутніх популярним танком під пісню «Стефанія», з якою український гурт Kalusch Orchestra переміг на Євробаченні. Новаки виступали і солістами у пісні «Ой заграли музики, музиченьки», якою вшанували 70-у річницю з дня народження Квітки Цісик, однієї з найвідоміших представниць української діаспори в США. Прозвучали також відомі вірші Тараса Шевченка «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине...» у виконанні другої наймолодшої учасниці табору, трирічної Кларки Мікушової. Зворушливі та сильні емоції принесли також два сольні виступи. Пісню «Тримай» заспівала Ніна Габорчакова у супроводі фортепіано Віри Очеретян, другою стала пісня «Там десь по світу...» у виконанні Наташки

▲ Заприсяження пластунок, які склали першу пластову пробу.

▲ Юнацтво готує пироги.

погода, тому остання збірка і заключна програма для батьків відбулися усередині тимчасової домівки. Першу пластову пробу в цьогорічному таборі склали Тімеа Поліакова, Ліна Розумик, Адамма Пітер Бучко і Тамара Беґені і після заприсяження в ході закриття табору отримали свої пластові відзнаки, хустку і інше.

На урочисте закриття табору завітав Надзвичайний і Повноважний Посол України в Словаччині Мирослав Кастрян з працівниками Посольства. Посол звернувся щирими словами до дітей та батьків і запевнив присутніх, що підтримка діяльності «ПЛАСТУ» буде проходити в межах можливостей Посольства і в майбутньому. Присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять тих, хто вже майже півтора року гине через російську агресію у війні, яка є бороть-

Онушкової. Виступав і популярний дует Корманикових – співачки Юлії та скрипача Ніколаса з піснею «Субота, неділя», а один з таборівих шедеврів «Горіла сосна, палала» заспівували члени булави, Івана та Нікола Гальчикові, які також розучили з дітьми таборівий танець «Коломийку». Діти бурхливими оплесками віддячилися членам булави і лекторам. Заступник голови «ПЛАСТУ» в Словаччині Святослав Довгович подякував батькам за довіру, яку вони виявляють організаторам, посиляючи своїх дітей у табір.

▲ Юначки готові до свята Івана Купала.

їнців за волю та незалежність. Так як кожного року молодь показала батькам свої таланти. Уривки з патріотичних віршів Ліни Костенко та Петра Осадчука декламували Андрій Купряненко, Тамара та Аня Онушкової.

На прощання останні обійми і сльози в очах, останнє спільне фото і від'їзд додому зі словами «До побачення через рік, в літньому таборі «Карпати 2024».

Святослав ДОВГОВИЧ.

Андрієві Тільняку – 90

11.8.2023 року вступив у своє дев'яносторіччя педагог д-р Андрій Тільняк, який все своє життя присвятив вихованню молодого покоління. Кожен, хто його знає, високо цінує його доброту, яка вириває з розуму і доброти його серця. Так говорять про нього як про справжнього педагога ті, яких він виводив у світ. Його учні тепер є інженерами, лікарями, педагогами, працівниками культури, дипломатами...

Андрій Тільняк народився 11.8.1933 року в Кленовій на Снинщині. Закінчив російську гімназію у Гуменному (1953) та природознавчий факультет Вищої педагогічної школи у Братиславі (1958). Працював учителем математики і фізики в українській гімназії у Пряшеві (1958-93), там же був заступником директора (1982-90).

Видав українсько-словацький термінологічний словник з математики (1970), на українську мову переклав підручник з математики (1986) і фізики (1973).

До дальших років життя бажаємо йому міцного здоров'я і життєвого оптимізму.

На многая і благая літа!

-мі-

«Рунянську ватру» не загасив ані дощ

На початку дев'яностих років Союз русинів-українців Словачкої Республіки в різних селах північно-східної Словаччини, де проживає наше населення, організував цікаві культурні акції, які називалися «Зустрічі біля ватри». І справді, село підготувало ватру, а СРУСР культурну програму. Крім того, біля ватри при смачній солонині та ковбасі проходили потім й інтересні дискусії на різні теми культурно-національного життя русинів-українців. Такі зустрічі відбувалися в Бехерові, Шамброні, Руниці та інших селах. Декотрі з них поступово зникли, інші перетворилися в місцеві фестивалі.

29 липня ц.р. в селі Рунина проходив 28-ий фольклорний фестиваль «Рунянська ватра», який теж виріс з ватри, про що свідчить і його назва. В останніх роках він відбувається прямо на вулиці перед місцевою церквою, але примхлива погода цьогорічного літа не дозволила тут провести його до кінця. Але не біда, адже поруч Будинок культури, де програма фестивалю далі продовжувалася.

Виступали на ньому фольклорні групи та солісти зі Снинського регіону, як «Старинчанка» зі Снини, «Бескид» зі Стаціна, тріо з Іновця, тріо «Зорниця» з Михайлом Сіркою з Гуменного та народна капела Радослав Кертіса з Кошиць. «Зорниця» приємно здивувала прекрасним виконанням класичних українських пісень. Традиційними гостями були співачки з недалекого Великого Березного на Закарпатті. Серед глядачів були й родачки із села, які проживають в інших частинах країни, а також численні гості, серед них і представники Союзу русинів-українців СР, на чолі з головою Центральної ради Павлом Богданом. Дообідю перед фестивалем відбулася літургія біля каплиці на Трьох студниках, яка знаходиться 2-3 км від села у висоті біля 700 м.

Цього року був задум показати зразки нашого фольклору на другий день після Рунянської ватри і в сусідньому селі Тополі. На жаль, сила природної стихії була в неділю 30 липня ще сильніша, ніж в суботу в Руниці і так з планованої програми в Парку ім. Олександра Духновича в його рідному селі відбулася лише частина, бо тут нема залу, підходящого для здійснення такої програми.

-пб-

Фото: Л. Цупер, М. Петришак.

